

Ministerstvo vnútra SR
Štátny archív v Košiciach
pobočka Rožňava

O b v o d n ý n o t á r s k ý ú r a d

v Nadabulej

1939 - 1944

Inventár

Eva Jergová
Rožňava 2012

ÚVOD

Stanoviť presný dátum vzniku notárskej inštitúcie ako systemizovaného právneho orgánu obce nie je možné. S notárom ako členom predstavenstva sa stretávame už v XIII. storočí, kedy sa valné zhromaždenie Prešporskej stolice zaoberá pôsobnosťou obecných orgánov a schvaľuje úpravu obecnej správy. Úprava uvádza ako predstavených obce richtára, prisažných, prísediacich a notára.

Postavenie obecného notára a jeho úrad uvádza urbáriálny zákon č. IX. z roku 1836. Podľa tohto zákona notára prijíma obec po schválení voľby zemepánom. V praxi sa funkcia obecného notára overovala podľa miestnych pomerov a vznikajúcich potrieb. Notár nemal samostatné verejnoprávne postavenie. Pôsobnosť notára bola upravovaná stoličnými štatútmi. Podľa nich je notár obecným zamestnancom, ktorého menovala župa a prísahu skladal do rúk okresného slúžneho. Notár sa staral o vedenie podacieho protokolu a s nadriadenými úradmi korešpondoval prípismi. Jeho vplyv na samosprávu bol zaručený povinnosťou spolupodpisovať všetky podania a správy zasielané slúžnovskému úradu. Vyhotoval rozpočet a záverečné účty obcí a evidencie o hospodárení obcí. Vo veciach daňových, vyhotovoval daňové knihy, viedol evidenciu domového a pozemnostného katastra. Notár dozeral na dodržiavanie všetkých zákonov a nariadení v obci, dozeral na správne a včasné vyberania daní, dbal na správny výkon policajných predpisov, polície stavebnej, požiarnej i poľnej. Vyhlasoval nariadenia slúžnovského úradu, robil súpis verejnej práce a vojnopovinných, spolupôsobil pri výkone trestov, vystavovaní domovských listov a pod.

V roku 1869 notári žiadali zrušenie zákona čl. IX. z roku 1836 a aby bola pôsobnosť notárov presne vymedzená, aby boli požiadavky notára stanovené zákonom, utvorené penzijné spolky a pod. Výsledkom uplatnenia týchto požiadaviek bol zák. čl. XVIII z roku 1871, ktorým sa verejnoprávne postavenie notára zvyšuje. V zmysle tohto zákona boli vypracované stoličnými vrchnosťami štatúty, v ktorých bola vymedzená právomoc obce a notára. Obecné štatúty zachytávali rozlohu chotára, počet domov a charakter obce. V štatútoch je ustanovené aj to, že notár nesmie byť zároveň aj učiteľom ako to bolo do XVIII storočia, kedy funkcia obecného notára sa spájala s funkciou učiteľa.

Kompetencie obecného notára boli opäť rozšírené obecným zákonom č. XII z roku 1886, upravené tiež obecnými a stoličnými štatútmi. Malé obce sa združovali do obvodu a vydržovali obvodného notára. Na čele stál obecný výbor a obecné predstavenstvo. Povinnosti

notára určoval kancelársky poriadok pre obvodných a obecných notárov, vydaný nariadením uhorského ministra vnútra pod č. 126 000/B.M. v roku 1902.

Správu obcí v prvom roku budovania nového administratívneho poriadku v ČSR vykonávali národné rady nariadením župana, ktoré boli zmenené na obecné výbory. Ich členov menoval župan. Po voľbách v apríli r. 1920 boli obecné výbory pretvorené na obecné zastupiteľstvá a obecné predstavenstvá na obecné rady.

Úrad notára bol zákonom č. 211/1920 Sb.z. a n. zo dňa 1. augusta 1920 poštátnený, kedy bolo určené, že od tohto dátumu funkciu obecného alebo obvodného notára budú vykonávať štátni úradníci. Takto sa notár stal štátnym zamestnancom, úradne prideleným k obecnej správe. Nebol už členom obecnej rady, obecného zastupiteľstva a obecných komisií, ale mal povinnosť sa na týchto schôdzach zúčastňovať s právom hlasovacím, s právom „veta“ a odvolania. Pôsobnosť v zabezpečovaní a sprostredkovaní štátnej správy v obciach bola ponechaná a tvorila základnú náplň činnosti notára ako štátneho úradníka. Zostal funkcionárom v pôsobnosti samosprávnej obce a výkonným orgánom v priamej i prenesenej pôsobnosti štátnej správy v obciach a súčasne aj štátnym matrikárom. Notári mali právo vykonávať pre stránky tzv. súkromné práce, za honorár stanovený príslušnou tarifou. Z toho dôvodu bol povinný viesť evidenčné denníky o vykonaných prácach.

1. januára 1923 dostal notár úlohu samostatného obstarávania štátnej správy v zmysle zákona 243/1922 Sb.z. a n. Zákony č.211/1920 Sb.z. a n. a 243/1922 Sb.z. a n. iba diferencovali úradné záležitosti obcí na agendu sprostredkovania a obstarávania štátnej správy, pridelenú výlučne notárovi a na vnútornú agendu obce, v ktorej stanovili dispozičné právo obecných orgánov. Obecné zastupiteľstvo bolo najvyšším správny orgánom obce a obecná rada pripravovala a vykonávala uznesenia obecného zastupiteľstva vo veciach obecnej samosprávy, viedla hospodársku správu obce, obecných inštitúcií, podnikov, nadácií a fondov.

Vnútropolitická situácia na konci existencie I. ČSR hlboko zasiahla do obecného zriadenia. V mestách a veľkých obciach už koncom roku 1938 boli nariadením Krajského úradu v Bratislave rozpustené obecné zastupiteľstvá a obecné rady, starostovia zbavení funkcie a na ich miesta boli vymenovaní vládni komisári, ktorí mali kompetencie zrušených obecných zastupiteľstiev. Poradný zbor vládneho komisára bol pre vládneho komisára pomocným orgánom. Dňa 25.6.1942 vydáva Ministerstvo vnútra výnos č.325-4651-1/1942, v ktorom žiada rozpustiť obecné zastupiteľstvá vo všetkých obciach, kde sa tak ešte nestalo.

V roku 1943 zákonom č. 171/1943 Sb.z. bola obecná rada formálne obnovená a v roku 1944 okresný náčelník uviedol starostov a obecné výbory, vykonávajúce právomoc bývalých obecných zastupiteľstiev.

Notárska inštitúcia i v rokoch vojny (1939-1945) počas Slovenského štátu si uchovala svoj vplyv a význam, ba pribudlo jej vybavovanie zásobovacej agendy. Na základe zákona č. 190/1939 Sl.z. v dôsledku obnovenia župného zriadenia na Slovensku, pribudlo notárom do kompetencie 33 nových agend prenesených na nich z okresných úradov.

Po oslobodení v roku 1945 zanikla pôsobnosť obecných zastupiteľstiev, rád a starostov, boli zrušené obecné a obvodné notárske úrady nariadením SNR č. 26/1945 a miesto nich boli vytvorené miestne národné výbory. Notári sa stali výkonnými úradníkmi národných výborov a ich samostatná pôsobnosť zanikla.

Názov notára a notárskeho úradu sa vyvíjal a menil. Za Uhorska to bol najprv notárius, jegyző, köljegyző, köljegyzőség a po vzniku prvej ČSR to bol obecný, okolný, okružný, obvodný notár - notárstvo a nakoniec obvodný notársky úrad.

V roku 1939 výnosom ministerstva vnútra zo dňa 11.apríla 1939 č. 4082/1939 prez. bolo v obci Betliar zrušené notárstvo. Obce Čučma a Nadabula patriace do tohto obvodu pripadli Maďarsku a obec Betliar bola pričlenená k Obvodnému notárskemu úradu Veľká Poloma.

Vývoj a dejiny fondu.

Obvodný notársky úrad v Nadabulej tvorili štyri obce – Nadabula, Čučma, Rakovnica a Rudná.

Notármi počas existencie notárskeho úradu boli Dr. Sárkány Kálmán od roku 1939 do roku 1942, od roku 1943 László Szűcs (zastupujúcim notárom bol Károly Gönzöl).

Fond notárskeho úradu nie je úplný. Zachoval sa veľmi torzovito.

Spisová manipulácia na notárskom úrade sa vykonávala podľa smerníc Ministerstva vnútra vydaných v roku 1902 pod č. 126 000/1902 B.H. Registratúru úradu viedol vedúci notár. V podacom protokole zaznamenával všetky došlé podania. K podacím protokolom sa viedli aj indexy. Spájanie spisov v rámci jednej veci sa vyznačovalo zatýmnymi a predchádzajúcimi číslami. Účtovnú agendu notárskeho úradu tvorila priebežná manipulácia s peniazmi, dávkami za úradné úkony, matričné poplatky.

Pri spracovávaní fondu sa prihliadalo na spisovú manipuláciu v uvedenom období. Ako pomôcky poslúžili administratívne protokoly a administratívne indexy.

Písomný materiál obvodného notárskeho úradu bol prevzatý 10.05.1956 Okresným archívom v Rožňave, ktorý mal sídlo do roku 1969 v Betliari. V roku 1969 bol po renovácii kaštieľa barónky Thánovej v Brzotíne presťahovaný do Brzotína, od roku 2007 je uložený v Rožňave na Zakarpatskej 12 (v súčasnej budove archívu).

Archívna charakteristika fondu.

Archívny materiál z činnosti obvodného notárskeho úradu sa zachoval veľmi medzerovito. Fyzický stav je vyhovujúci. Fond vznikol z úradnej činnosti orgánov obcí obvodu. Pochádza z rokov 1939-1944. Z roku 1939-1942, 1944 sa zachovali administratívne protokoly, index k administratívne protokolu sa zachoval len z roku 1939 a administratívne spisy len z rokov 1941-1943. Z účtovnej agendy sa zachovali len rozpočty obcí, ktoré boli začlenené vo fonde Župné mesto Rožňava 1939-1944. Uvedené písomnosti v rozsahu 0,08 b.m. som z fondu vybrala a priradila som ich do fondu Obvodného notárskeho úradu v Nadabulej.

Fond je členený spisový materiál.

I. Spisový materiál A, Registratúrne pomôcky

B, Spisy a, administratívne

II. Účtovný materiál

Zápisnice obecného zastupiteľstva sa nezachovali.

Administratívne protokoly a indexy zaberajú 6 inventárnych jednotiek. Pri práci so spismi sú použiteľné. Spájanie spisov je vyznačované zatýmnym číslom a predčíslom. Administratívne protokoly sa zachovali od roku 1939-1942, 1944. Indexy k administratívnym protokolom len za rok 1939. Inventárnou jednotkou pri registratúrnych pomôckach je jedna kniha.

Administratívne spisy sú uložené sú v chronologicko-numerickom slede podľa protokolov. Jednu inventárnu jednotku tvorí skupina spisov za jeden kalendárny rok.

Účtovný materiál je rozdelený v rámci jednotlivých obcí podľa rokov, pričom prvá sa uvádza sídelná obec notariátu (Nadabula) a za ňou ostatné obce v abecednom slede (Čučma, Rakovnica, Rudná). Pri účtovnom materiáli jednou inventárnou jednotkou je tak, ako pri spisoch, jeden ročník.

Vnútorou skartáciou sa vyskartovali niektoré nepodstatné spisy ako napr: svedectvá o chudobe, mravnej zachovalosti, nepodstatné doručky, niektoré obežníky nadriadených

orgánov, predvolanky, upomienky, vyúčtovania hájnických poplatkov, vyúčtovania zo zábav, ale aj zahrádzavené spinky, ktoré archívny materiál značne poškodzujú.

Orientácia bádateľa vo fonde nie je zložitá. Na základe pomocného aparátu, ktorým je menný, miestny a vecný register vypracovaný k spisovému materiálu sa odvoláva na inventárne číslo, ktoré sa v inventári nachádza v ľavej časti jednotlivých strán. K vyhľadávaniu spisov je potrebné udať rok, inventárne číslo, číslo ukladacej jednotky /v našom prípade číslo škatule/ a číslo spisu uvedené v zátvorke za heslovitým záznamom o spise. Ročník spisov je uvedený v ľavom rohu nad registrom, ktorý je obsahom inventárnej jednotky. V strede nad registrom je číselné rozpätie spisov a v pravom hornom rohu registru je číslo ukladacej jednotky/škatule/.

Fond notariátu meria celkovo 0,47 b.m. Tvoria ho 3 škatule administratívnych spisov a účtovného materiálu a 6 kníh – administratívne protokoly a index k administratívne protokolu. Administratívne protokoly a indexy k administratívnym protokolom vzhľadom na ich rozmery sú uložené voľne v spodnej polici regálu. Inventár fondu Obvodného notárskeho úradu v Nadabulej má 27 inventárnych jednotiek.

Rozbor obsahu fondu.

Fond notárskeho úradu je písaný v maďarskom jazyku.

Administratívne spisy nám približujú hospodársky, stavebný a kultúrny rozvoj, ako aj politický život obcí. Týkajú sa najmä stavebných povolení, rôznych výkazov, žiadostí, pozostalostných spisov, akcií – zber zimného šatstva, obecných svedectiev, daňových a matričných záležitostí.

Podstatnú časť spisového materiálu tvoria rôzne účty obecného hospodárenia.

Materiál fondu je dôležitý pre sledovanie vývoja notárskeho úradu ako aj samotných obcí.

Protokolárny záznam o vypracovaní inventára.

Fond usporiadala, vnútorne preskartovala, úvod, inventárny záznam a registre vypracovala a skompletizovala v roku 2012 Eva Jergová.

Obvodný notársky úrad v Nadabulej
Spisový materiál

Registratúrne pomôcky
administratívne

Inv. č.	Sign.	Č. spisu	Časový rozsah	Č. škat.
1		Administratívny protokol	1939	kniha P1
2		Administratívny protokol	1940	kniha P2
3		Administratívny protokol	1941	kniha P3
4		Administratívny protokol	1942	kniha P4
5		Administratívny protokol	1944	kniha P5
6		Index k administratívne mu protokolu	1939	kniha X1

Spisy
administratívne

7	adm.	1941	1 fasc. 1
- Nájomné zmluvy v Obci Čučma (120,123). Nájomná zmluva v Obci Rudná (127). Nájomná zmluva v Obci Rakovnica (128). Predpisy o mäsoprehliadačstve, Rakovnica (172). Predpis spotreby a mäsoprehliadačstva, Rudná (174). Predpis o mäsoprehliadačstve, Čučma (175). Zápisnica o prenájme poľovného práva, Čučma (188).
8	adm.	1942	1 fasc. 2
- Mesačné hlásenia o úmrtnosti (1,2). Škody spôsobené požiarom, hlásenia (3). Revízia obecných pokladníc (5). Štatistika narodených (7). Mesačné daňové výkazy (17). Služobná zmluva medzi strážnikom v Čučme a Obcou Čučma (53). Obecné svedectvo o užívaní pôdy (62). Výkazy o odovzdávaní masti (71). Povolenie na kúpu zbrane pre obyvateľa Obce Čučma (74). Povolenie na kúpu výbušnín v Obci Čučma (77). Pomoc pre vojenské siroty (79-83). Hlásenia o stavbách (102). Požiarny spolok v Čučme, hlásenie (104). Výkaz o stave vzdušnej ochrany (105). Premiestnenie príslušníka maďarskej ľudovej armády (109). Prenájom poľovného práva v Nadabulej (117). Prenájomná zmluva (120). Súpis zvierat k očkovaniu (123). Povolenie na držanie zbrane (126). Vyrúbenie pozemkovej dane (131). Mesačné hlásenia o verejnom zásobovaní (858).
9	adm.	1942	2 fasc. 1
- Výkaz pozostalosti (2042). Oslobodenie Rákay Ferenc (2050). Výt'ahy z mimoriadnych zasadnutí obecných zastupiteľstiev vo veci Göncöl Károly daňový notár (2053). Žiadosť Maďarského turistického spolku o prídel masti a mydla pre turistický útulok na Volovci (2054). Výkaz daňových dlžníkov (2070). Babice (2074). Hangya, stavebný popis (2076). Výkaz výčapníckych povolení (2083). Výpoveď učiteľky obecnej školy v Čučme (2161). Elektrizácia (2188). Prenájom poľovného revíru v Čučme (2238). Výkaz narukovaných do vojny (2257). Plagátové noviny "Magyarok" (2289).

10	adm.	1942	2 fasc. 2

Hlásenie škôd (2317). Výkaz zanedbanej dochádzky detí do školy (2400).
Umiestnenie ľudovej knižnice a menovanie zamestnanca knižnice (2469).
Nahlásenie židov (3014).

11	adm.	1943	2 fasc. 1

Stavebné povolenie Tököly József (691). Výkaz pracovnej dane (1573).
Vytvorenie spolku Levente v Nadabulej (2624). Menoslov krajinských
obchodníkov (2969). Výžah zo zápisnice obecného zastupiteľstva v Rakovnici
(2981). Žiadosť obyvateľky Obce Nadabula o ponechanie manžela v zdravotnej
starostlivosti nemocnice (2986). Kontrola vojenských príspevkov (2987). Prídel
topánok vojakom vo výslužbe (2994). Pokračovanie mliečnej akcie zeleného
kríža (3064).

Účtovný materiál

Nadabula

12	účt.	1939	3 fasc. 1

Rozpočet Obce Nadabula na rok 1939

13	účt.	1941	3 fasc. 1

Rozpočet Obce Nadabula na rok 1941

14	účt.	1942	3 fasc. 1

Rozpočet Obce Nadabula na rok 1942

15	účet.	1944	3 fasc. 1
	Rozpočet Obce Nadabula na rok 1944		
	Čučma		
16	účet.	1939	3 fasc. 2
	Rozpočet Obce Čučma na rok 1939		
17	účet.	1941	3 fasc. 2
	Rozpočet Obce Čučma na rok 1941		
18	účet.	1942	3 fasc. 2
	Rozpočet Obce Čučma na rok 1942		
19	účet.	1944	3 fasc. 2
	Rozpočet Obce Čučma na rok 1944		

Rakovnica

20	účet.	1939	3 fasc. 3
	Rozpočet Obce Rakovnica na rok 1939.		
21	účet.	1941	3 fasc. 3
	Rozpočet Obce Rakovnica na rok 1941.		
22	účet.	1942	3 fasc. 3
	Rozpočet Obce Rakovnica na rok 1942.		
23	účet.	1944	3 fasc. 3
	Rozpočet Obce Rakovnica na rok 1944.		

Rudná

24	účet.	1939	3 fasc. 4
	Rozpočet Obce Rudná na rok 1939.		
25	účet.	1941	3 fasc. 4
	Rozpočet Obce Rudná na rok 1941.		

26	účet.	1942	3 fasc. 4
	Rozpočet Obce Rudná na rok 1942.		
27	účet.	1944	3 fasc. 4
	Rozpočet Obce Rudná na rok 1944.		